

Υπόθεση C-699/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

16 Νοεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:Juzgado de Primera Instancia n.º 8 de Donostia – San Sebastián
(Ισπανία)**Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:**

13 Νοεμβρίου 2023

Ενάγων:

FG

Εναγομένη:

Caja Rural de Navarra, S.C.C.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Σύμβαση ενυπόθηκου δανείου – Προμήθεια για τα έξοδα φακέλου –
Καταχρηστικός χαρακτήρας

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περί ερμηνείας του
δικαίου της Ένωσης – Συμβατότητα της νομολογίας του Tribunal Supremo
(Ανωτάτου Δικαστηρίου, Ισπανία) με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με
την προμήθεια για τα έξοδα φακέλου – Κριτήρια

Προδικαστικά ερωτήματα

1. – Παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας η είσπραξη «προμήθειας για τα έξοδα
φακέλου» για την παροχή, εκ μέρους του επαγγελματία, υπηρεσιών τις οποίες δεν
προσδιορίζει, ούτε ως προς το περιεχόμενο ούτε ως προς τον χρόνο που διαθέτει

σε αυτές, με αποτέλεσμα ο καταναλωτής να μην μπορεί να εξακριβώσει, αφενός, ότι η είσπραξη της εν λόγω προμήθειας συνάδει προς τα συμφωνηθέντα ή προς τον τιμοκατάλογο ή, εν πάση περιπτώσει, προς το εύλογο κόστος αναλόγως του είδους της υπηρεσίας, και, αφετέρου, ότι δεν υπάρχει αλληλεπικάλυψη υπηρεσιών, ότι δεν πληρώνει για υπηρεσίες η αμοιβή των οποίων περιλαμβάνεται στους συμβατικούς τόκους και ότι ο επαγγελματίας δεν χρεώνει διπλή αμοιβή για οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία;

2. – Παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας το γεγονός ότι, κατά τη διαφήμιση του προσφερόμενου επιτοκίου για ενυπόθηκα δάνεια προς καταναλωτές, ο επαγγελματίας δεν ανακοίνωσε επίσης την «προμήθεια για τα έξοδα φακέλου» η οποία έπρεπε υποχρεωτικώς να καταβληθεί κατά τη σύναψη της διαφημιζόμενης σύμβασης, ειδικά όταν η εν λόγω προμήθεια συνίστατο σε γνωστό, προκαθορισμένο και σταθερό ποσοστό επί του χορηγούμενου ποσού, ανεξαρτήτως του ύψους του δανείου;

3. – Εάν η μελέτη της αίτησης και οι σχετικές ενέργειες, η συγκέντρωση και η ανάλυση των πληροφοριών σχετικά με τη φερεγγυότητα του αιτούντος και την ικανότητά του να εξοφλήσει το δάνειο καθ' όλη τη διάρκειά του και η αξιολόγηση των παρεχόμενων εγγυήσεων είναι ορισμένες από τις υπηρεσίες που αμείβονται μέσω της προμήθειας για τα έξοδα φακέλου όταν εγκρίνεται η αίτηση δανείου και συνάπτεται η σχετική σύμβαση και εάν οι ίδιες αυτές υπηρεσίες δεν αμείβονται όταν η αίτηση δανείου απορρίπτεται, πρέπει να γίνει δεκτό ότι πρόκειται περί υπηρεσιών σύμφυτων με την τραπεζική δραστηριότητα, οι οποίες αποτελούν μέρος των διαδικασιών ασφάλειας του πιστωτικού ιδρύματος, και ότι το κόστος τους πρέπει να βαρύνει το πιστωτικό ίδρυμα, όπως προκύπτει από την οδηγία 2014/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης για καταναλωτές για ακίνητα που προορίζονται για κατοικία;

4. – Εάν η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου συνιστά αμοιβή για υπηρεσίες που δεν σχετίζονται με την καθαυτό δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος, και για τον λόγο αυτόν καταβάλλεται εκτός των συμβατικών τόκων, δεν θα έπρεπε, για τον ίδιο λόγο, το πιστωτικό ίδρυμα να παρέχει στον καταναλωτή το αντίστοιχο αναλυτικό τιμολόγιο με τον ΦΠΑ για κάθε παροχή υπηρεσιών;

5. – Παραβιάζει την αρχή της διαφάνειας το γεγονός ότι ο επαγγελματίας που επέβαλε την πληρωμή προμήθειας για τα έξοδα φακέλου ως τίμημα για ορισμένες πολύ συγκεκριμένες υπηρεσίες δεν διαθέτει και δεν παρέχει στον καταναλωτή, πριν από τη σύναψη της σύμβασης, τιμολόγιο με την τιμή / τη χρέωση ανά ώρα για κάθε υπηρεσία, ώστε ο καταναλωτής να μπορεί, αφενός, να γνωρίζει εκ των προτέρων ποιο θα είναι το τελικό κόστος της σύμβασης δανείου και, αφετέρου, να συγκρίνει την τιμή των εν λόγω υπηρεσιών με τις τιμές που προσφέρουν άλλοι επαγγελματίες;

6. – Συνάδει με την αρχή της διαφάνειας η είσπραξη, εκ μέρους του επαγγελματία, αμοιβής για ορισμένες πολύ συγκεκριμένες υπηρεσίες,

απαραίτητες για τη σύναψη της σύμβασης στην οποία αποβλέπουν αμφότερα τα μέρη, μέσω της αφαίρεσης ποσοστού επί του συνολικού ποσού του χορηγούμενου δανείου, κατά τρόπο ώστε η ίδια υπηρεσία, παρεχόμενη από τον ίδιο αριθμό προσώπων και κατά το ίδιο χρονικό διάστημα, να τιμολογείται ως «προμήθεια για τα έξοδα φακέλου» με διαφορετικά ποσά ανάλογα με το ύψος του χορηγούμενου σε κάθε περίπτωση δανείου;

7. – Αντιβαίνει στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ έλεγχος διαφάνειας κατά τον οποίο η ρήτρα σχετικά με την προμήθεια για τα έξοδα φακέλου θεωρείται καταχρηστική ανάλογα με το αν το ύψος της εν λόγω προμήθειας υπερβαίνει, ή όχι, συγκεκριμένο ποσό το οποίο προκύπτει από στατιστικά στοιχεία σχετικά με την είσπραξη της εν λόγω προμήθειας προερχόμενα από το διαδίκτυο;

8. – Αντιβαίνει στο άρθρο 6, παράγραφος 1, και στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ εθνική νομολογία κατά την οποία ο δυσανάλογος χαρακτήρας της προμήθειας για τα έξοδα φακέλου καθορίζεται με γνώμονα το ύψος των προμηθειών για τα έξοδα φακέλου που, κατά τα στατιστικά στοιχεία, εφαρμόζονταν στο παρελθόν στην Ισπανία, οι οποίες θεσπίστηκαν σε χρόνο κατά τον οποίο οι ρήτρες σχετικά με την εν λόγω προμήθεια δεν υπέκειντο, στην Ισπανία, σε έλεγχο του καταχρηστικού χαρακτήρα τους;

9. – Παραβιάζει την αρχή της αποτελεσματικότητας το γεγονός ότι, στις συμβάσεις που συνάπτονταν πριν από τη μεταφορά της οδηγίας 2014/17/ΕΕ στην εθνική έννομη τάξη του Βασιλείου της Ισπανίας, ο επαγγελματίας εισέπραττε προμήθεια για τα έξοδα φακέλου, ως αμοιβή για τη μελέτη της φερεγγυότητας του δυνητικού δανειολήπτη και της βιωσιμότητας της συναλλαγής, όταν, μετά τη μεταφορά της προμηθεύσιμης οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, οι εν λόγω μελέτες δεν επιτρέπεται να συνεπάγονται οποιαδήποτε οικονομική επιβάρυνση για τον δυνητικό δανειολήπτη;

10. – Αντιβαίνει στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ εθνική νομολογία όπως αυτή της απόφασης 816/2023, της 29ης Μαΐου 2023, του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου), κατά την οποία ο έλεγχος του καταχρηστικού χαρακτήρα της ρήτρας σχετικά με την «προμήθεια για τα έξοδα φακέλου» δεν απαιτεί η εν λόγω ρήτρα να διευκρινίζει συγκεκριμένα τις υπηρεσίες που αμείβονται με την προμήθεια για τα έξοδα φακέλου ούτε την τιμή χρέωσης των εν λόγω υπηρεσιών, αλλά περιορίζεται να εξακριβώσει ότι η εν λόγω ρήτρα μνημονεύει με σαφήνεια το ποσό το οποίο πρέπει να καταβάλει ο καταναλωτής και ότι το εν λόγω ποσό δεν βαίνει πέραν του καθορισμένου ορίου ώστε να καθίσταται δυσανάλογο;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές;

δωδέκατη, δέκατη τρίτη, δέκατη ένατη, εικοστή και εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη, καθώς και άρθρα 3, 4, 5, 6 και 7.

Οδηγία 2005/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2005, για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά: άρθρο 7.

Οδηγία 2014/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις συμβάσεις πίστωσης για καταναλωτές για ακίνητα που προορίζονται για κατοικία: παράρτημα II, μέρος Β, τμήμα 4, σημείο 3, πρώτη περίοδος.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Στο ισπανικό δίκαιο, στους κανόνες τραπεζικής διαφάνειας, η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου τυγχάνει ειδικής μεταχείρισης, διαφορετικής από τη μεταχείριση των λοιπών τραπεζικών προμηθειών. Η Orden de 5 de mayo de 1994, sobre transparencia de las condiciones financieras de los préstamos hipotecarios (υπουργική απόφαση της 5ης Μαΐου 1994, σχετικά με τη διαφάνεια των οικονομικών όρων των ενυπόθηκων δανείων), προέβλεπε, στην παράγραφο 4 του παραρτήματος II, τα εξής:

«1. Προμήθεια για τα έξοδα φακέλου. – Όλα τα έξοδα μελέτης του δανείου, χορήγησης ή επεξεργασίας του ενυπόθηκου δανείου ή άλλα παρεμφερή έξοδα σύμφυτα με τη δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος που σχετίζεται με τη χορήγηση του δανείου, πρέπει υποχρεωτικώς να ενσωματωθούν σε ενιαία προμήθεια, καλούμενη προμήθεια για τα έξοδα φακέλου και καταβαλλόμενη άπαξ. Το ύψος της προμήθειας, καθώς και η μορφή της και η ημερομηνία καταβολής της, προσδιορίζονται στην παρούσα ρήτρα. [...]

2. Λοιπές προμήθειες και μεταγενέστερα έξοδα. – Πέραν της “προμήθειας για τα έξοδα φακέλου”, δύναται να συμφωνηθεί ότι θα επιβαρύνουν τον δανειολήπτη μόνο τα εξής έξοδα: [...] c) Οι προμήθειες οι οποίες, αφού κοινοποιηθούν δεόντως στην Τράπεζα της Ισπανίας σύμφωνα με τις διατάξεις της αποφάσεως της 12ης Δεκεμβρίου 1989 και των κανονιστικών πράξεων εφαρμογής της, ανταποκρίνονται στην παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας από τον πιστωτικό φορέα, πλην της απλής συνήθους διαχείρισης του δανείου.»

Η προεκτεθείσα διαφορετική μεταχείριση της προμήθειας για τα έξοδα φακέλου και των λοιπών τραπεζικών προμηθειών διατηρήθηκε στο αρχικό κείμενο του Ley 2/2009, de 31 de marzo, por la que se regula la contratación con los consumidores de préstamos o créditos hipotecarios y de servicios de intermediación para la celebración de contratos de préstamo o crédito (νόμου 2/2009, της 31ης Μαρτίου 1994, περί ρυθμίσεως της σύναψης δανείων ή συμβάσεων ενυπόθηκης πίστωσης με τους καταναλωτές και της παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης για τη σύναψη δανείων ή συμβάσεων πίστωσης). Το άρθρο 5 του εν λόγω νόμου προέβλεπε

σχετικά με τις υποχρεώσεις διαφάνειας όσον αφορά τους τιμοκαταλόγους προμηθειών και εξόδων τα ακόλουθα:

«1. Οι επιχειρήσεις καθορίζουν ελεύθερα τους τιμοκαταλόγους τους με τις προμήθειες, τους όρους και τα έξοδα που μπορούν να καταλογιστούν στους καταναλωτές, χωρίς άλλους περιορισμούς πέρα από εκείνους που επιβάλλονται, όσον αφορά τις καταχρηστικές ρήτρες, στον παρόντα νόμο, στον νόμο της 23ης Ιουλίου 1908 και στο βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/2007, της 16ης Νοεμβρίου 2007. Οι τιμοκατάλογοι με τις προμήθειες ή αποζημιώσεις και τα έξοδα που μπορούν να απαιτηθούν, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλευτικών δραστηριοτήτων, αναγράφουν τις περιπτώσεις και, ενδεχομένως, τη συχνότητα εφαρμογής τους. Οι προμήθειες ή αποζημιώσεις ή τα έξοδα που καταλογίζονται στον πελάτη πρέπει να αντιστοιχούν σε πράγματι παρασχεθείσες υπηρεσίες ή σε πραγματοποιηθέντα έξοδα. Για τις υπηρεσίες που δεν έγιναν ρητώς δεκτές ή δεν ζητήθηκαν ρητώς από τον πελάτη δεν μπορούν να επιβληθούν προμήθειες ή έξοδα.

2. Κατά παρέκκλιση από το προηγούμενο εδάφιο: [...] b) Στα ενυπόθηκα δάνεια και στις ενυπόθηκες πιστώσεις κατοικιών, η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου, η οποία καταβάλλεται άπαξ, περιλαμβάνει κάθε έξοδο που σχετίζεται με τη μελέτη, τη χορήγηση ή τη διαδικασία προετοιμασίας του ενυπόθηκου δανείου ή της ενυπόθηκης πίστωσης ή άλλα παρόμοια έξοδα σύμφυτα με τη δραστηριότητα της επιχείρησης που σχετίζεται με τη χορήγηση του δανείου ή της πίστωσης. Στην περίπτωση δανείων ή πιστώσεων σε ξένο νόμισμα, η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου περιλαμβάνει επίσης κάθε προμήθεια συναλλάγματος που αντιστοιχεί στην αρχική εκταμίευση του δανείου ή της πίστωσης. Οι λοιπές προμήθειες και τα έξοδα που βαρύνουν τον καταναλωτή, τις οποίες η επιχείρηση εφαρμόζει στα εν λόγω δάνεια ή στις εν λόγω πιστώσεις, πρέπει να αντιστοιχούν στην παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας, πλην της συνήθους διαχείρισης του δανείου ή της πίστωσης.»

Επί του παρόντος, το συγκεκριμένο νομικό καθεστώς περιέχεται στον Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (νόμο 5/2019, της 15ης Μαρτίου 2019, περί ρυθμίσεως των συμβάσεων ενυπόθηκης πίστωσης), το άρθρο 14 του οποίου ορίζει, σχετικά με τους κανόνες διαφάνειας κατά τη διάθεση ενυπόθηκων δανείων, τα εξής:

«3. Στον δανειολήπτη ή δυνητικό δανειολήπτη μπορούν να καταλογιστούν μόνον έξοδα ή προμήθειες για υπηρεσίες οι οποίες σχετίζονται με τα δάνεια και οι οποίες ζητήθηκαν ρητώς ή έγιναν δεκτές ρητώς και εφόσον αντιστοιχούν σε υπηρεσίες που παρασχέθηκαν όντως ή σε έξοδα τα οποία μπορούν να αποδειχθούν.

4. Εάν συμφωνηθεί προμήθεια για τα έξοδα φακέλου, η εν λόγω προμήθεια καταβάλλεται άπαξ και περιλαμβάνει το σύνολο των εξόδων μελέτης, επεξεργασίας ή χορήγησης του δανείου ή άλλων παρεμφερών εξόδων σύμφυτων με τη δραστηριότητα του πιστωτικού ιδρύματος που σχετίζεται με τη χορήγηση

του δανείου. Στην περίπτωση δανείων σε ξένο νόμισμα, η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου περιλαμβάνει επίσης κάθε προμήθεια συναλλάγματος που αντιστοιχεί στην αρχική εκταμίευση του δανείου.»

Στην υπό κρίση διαφορά έχουν επίσης εφαρμογή το Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/2007, της 16ης Νοεμβρίου 2007, περί εγκρίσεως του ενοποιημένου κειμένου του γενικού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών και των χρηστών και άλλων συμπληρωματικών νόμων) (άρθρο 8, στοιχεία b και d, άρθρα 60, 80, 82 και 83], ο Ley 26/88, de 29 de julio, sobre disciplina e intervención de entidades de crédito (νόμος 26/88, της 29ης Ιουλίου 1988, περί ρυθμίσεως και παρεμβάσεως πιστωτικών ιδρυμάτων), ο Ley 7/1998, de 13 de abril, sobre condiciones generales de la contratación (νόμος 7/1998, της 13ης Απριλίου 1998, περί των γενικών όρων συναλλαγών) (άρθρα 3, 8.1, 8.2, 5.5, 7 και 10) και ο Código Civil (αστικός κώδικας) (άρθρο 1303).

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Στις 22 Ιανουαρίου 2010 ο ενάγων συνήψε με την εναγομένη σύμβαση ενυπόθηκου δανείου ανώτατου ύψους 168 200 ευρώ, το οποίο επρόκειτο να εξοφληθεί σε 30 έτη μέσω 360 μηνιαίων δόσεων. Στους όρους της σύμβασης περιλαμβανόταν η ρήτρα 4 σχετικά με την προμήθεια για τα έξοδα φακέλου, η οποία έχει ως εξής: «Το δάνειο βαρύνεται με προμήθεια για τα έξοδα φακέλου ύψους ΜΗΔΕΝ ΚΟΜΜΑ ΤΡΙΑΝΤΑ ΠΕΝΤΕ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ του αρχικού ποσού του χορηγούμενου δανείου, καταβαλλόμενη άπαξ από τον ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΗ κατά την υπογραφή της παρούσας.» Ως εκ τούτου, ο ενάγων κατέβαλε 588,70 ευρώ ως προμήθεια για τα έξοδα φακέλου κατά την υπογραφή της σύμβασης.
- 2 Στις 6 Απριλίου 2022 ο ενάγων άσκησε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου αγωγή με αίτημα, μεταξύ άλλων, να αναγνωρισθεί ο καταχρηστικός χαρακτήρας της προμηθεύσας προμήθειας για τα έξοδα φακέλου.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 3 Ο ενάγων εκτιμά ότι η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου έχει καταχρηστικό χαρακτήρα. Θεωρεί, ειδικότερα, ότι η νομολογία του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου) [συγκεκριμένα, η απόφαση 816/2023, της 29ης Μαΐου 2023 (ES:TS:2023:2131)] δεν συνάδει με τη νομολογία του Δικαστηρίου [ειδικότερα, τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2020, CaixaBank και Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 και C-259/19, EU:C:2020:578, και της 16ης Μαρτίου 2023, CaixaBank (Προμήθεια για τα έξοδα φακέλου), C-565/21, EU:C:2023:212].

- 4 Η εναγομένη εκτιμά ότι η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου δεν έχει καταχρηστικό χαρακτήρα. Θεωρεί, ειδικότερα, ότι η επίμαχη νομολογία του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου) συνάδει πλήρως με την προμνησθείσα νομολογία του Δικαστηρίου και ότι το Δικαστήριο ήρε τις αμφιβολίες που υφίσταντο σε σχέση με την προμήθεια για τα έξοδα φακέλου.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 5 Με την απόφαση της 16ης Ιουλίου 2020, CaixaBank και Banco Bilbao Vizcaya Argentaria (C-224/19 και C-259/19, EU:C:2020:578), κατόπιν υποβολής δύο αιτήσεων προδικαστικής απόφασης από πρωτοβάθμια δικαστήρια, το Δικαστήριο αποφάνθηκε σχετικά με την προμήθεια για τα έξοδα φακέλου στην Ισπανία. Ειδικότερα, στα σημεία 2 και 3 του διατακτικού, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως εξής:

«2) Το άρθρο 3, το άρθρο 4, παράγραφος 2, και το άρθρο 5 της οδηγίας 93/13 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι συμβατικές ρήτρες οι οποίες εμπίπτουν στην έννοια του “κυρίου αντικειμένου της σύμβασης” είναι εκείνες με τις οποίες καθορίζονται οι ουσιώδεις παροχές της οικείας σύμβασης και οι οποίες, ως τέτοιες, χαρακτηρίζουν τη σύμβαση. Αντιθέτως, οι ρήτρες που έχουν παρεπόμενο χαρακτήρα σε σχέση με εκείνες που καθορίζουν αυτή καθεαυτήν την ουσία της συμβατικής σχέσεως δεν είναι δυνατόν να εμπίπτουν στην εν λόγω έννοια. Το γεγονός ότι τα έξοδα φακέλου περιλαμβάνονται στο συνολικό κόστος ενός ενυπόθηκου δανείου δεν σημαίνει ότι συνιστούν ουσιώδη παροχή του δανείου αυτού. Εν πάση περιπτώσει, το δικαστήριο του κράτους μέλους οφείλει να ελέγξει τον σαφή και κατανοητό χαρακτήρα συμβατικής ρήτρας αφορώσας το κύριο αντικείμενο της σύμβασης, ανεξαρτήτως μεταφοράς του άρθρου 4, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας στην έννομη τάξη του εν λόγω κράτους μέλους.

3) Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ρήτρα σύμβασης δανείου συναφθείσας μεταξύ καταναλωτή και χρηματοπιστωτικού ιδρύματος η οποία επιβάλλει στον καταναλωτή την καταβολή εξόδων φακέλου είναι ικανή να δημιουργήσει εις βάρος του καταναλωτή, παρά την απαίτηση καλής πίστης, σημαντική ανισορροπία μεταξύ των απορρεόντων εκ της σύμβασης δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών, σε περίπτωση που το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα δεν αποδεικνύει ότι τα έξοδα φακέλου αντιστοιχούν σε όντως παρασχεθείσες υπηρεσίες και πραγματοποιηθέντα έξοδα, στοιχείο το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει.»

- 6 Εντούτοις, κατά το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο), η ως άνω απόφαση του Δικαστηρίου στηρίχθηκε σε στρεβλωμένη έκθεση της εσωτερικής ισπανικής νομοθεσίας και της νομολογίας του ίδιου του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου). Ως εκ τούτου, το εν λόγω δικαστήριο αποφάσισε να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής απόφασης (υπόθεση C-565/21).
- 7 Με την εν λόγω αίτηση προδικαστικής απόφασης, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) επισήμανε, πρώτον, σχετικά με την έκθεση των διατάξεων

της εθνικής νομοθεσίας, ότι στο Δικαστήριο διαβιβάστηκε μόνον το περιεχόμενο των εν λόγω κανόνων, σύμφωνα με τους οποίους οι προμήθειες που λαμβάνουν οι τράπεζες πρέπει να δικαιολογούνται από την παροχή πραγματικής υπηρεσίας, πλην όμως είχαν παραλειφθεί άλλες διατάξεις με τις οποίες ρυθμίζονται τα έξοδα φακέλου και καθιερώνεται για τα έξοδα αυτά ένα καθεστώς σημαντικά διαφορετικό από αυτό που ισχύει για τα λοιπά τραπεζικά έξοδα. Κατά δεύτερον, όσον αφορά την έκθεση της νομολογίας του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου), το εν λόγω δικαστήριο διευκρίνισε ότι στο Δικαστήριο επισημάνθηκε η ύπαρξη «εθνικής νομολογίας κατά την οποία η καλούμενη ρήτρα περί εξόδων φακέλου θεωρείται ότι πληροί αυτομάτως τις απαιτήσεις διαφάνειας», μολονότι, στην πραγματικότητα, τέτοια νομολογία δεν υφίστατο.

- 8 Το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) διευκρίνισε ότι, με την απόφαση του 44/2019, έκανε δεκτό, στην πραγματικότητα, ότι η ρήτρα περί εξόδων φακέλου δεν είναι καταχρηστική εάν πληροί τις απαιτήσεις διαφάνειας, δηλαδή όταν είναι διατυπωμένη κατά τρόπο σαφή και κατανοητό, με την ευρεία ερμηνεία που έχει δοθεί συναφώς από τη νομολογία του Δικαστηρίου.
- 9 Όσον αφορά τον έλεγχο της διαφάνειας της επίμαχης ρήτρας, με την απόφαση 44/2019 το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) δέχθηκε ότι οι κανόνες που διέπουν τα έξοδα φακέλου αποσκοπούν στη διασφάλιση της εν λόγω διαφάνειας (ομαδοποίηση σε μια ενιαία και εφάπαξ καταβαλλόμενη προμήθεια όλων εκείνων των εξόδων που θα μπορούσαν να αντιστοιχούν στις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν για τη χορήγηση του δανείου ή της πίστωσης, ενημέρωση του καταναλωτή για την ύπαρξή της πριν από τη σύναψη της σύμβασης και συμπερίληψη κατά τον υπολογισμό του ΣΕΠΕ).
- 10 Το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) επισήμανε επίσης ότι, στην απόφαση 44/2019, απαριθμούνται άλλοι λόγοι που επιβεβαιώνουν τη διαφάνεια της επίμαχης ρήτρας: πρώτον, οι καταναλωτές που ενδιαφέρονται να συνάψουν δάνειο ή σύμβαση ενυπόθηκης πίστωσης γνωρίζουν, κατά κανόνα, ότι, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, το τραπεζικό ίδρυμα χρεώνει τα έξοδα φακέλου, πέραν των συμβατικών τόκων· δεύτερον, σύμφωνα με τη νομοθεσία για τα τυποποιημένα δελτία πληροφοριών, το τραπεζικό ίδρυμα υποχρεούται να ενημερώσει τον υποψήφιο πελάτη σχετικά με την ύπαρξη της εν λόγω ρήτρας και, στην πραγματικότητα, αυτό αποτελεί συνήθως ένα από τα στοιχεία που διαφημίζεται από τα τραπεζικά ιδρύματα· τρίτον, τα εν λόγω έξοδα πρέπει να εξοφλούνται πλήρως κατά την έναρξη της δανειακής σχέσης, γεγονός που κάνει τον μέσο καταναλωτή να δώσει ιδιαίτερη προσοχή σε αυτό ως ουσιώδες μέρος της οικονομικής θυσίας που συνεπάγεται η λήψη του δανείου· τέταρτον, από τη διατύπωση, τη θέση και τη δομή της ρήτρας προκύπτει ότι αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της σύμβασης.
- 11 Επίσης, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) επισήμανε ότι θα μπορούσε να γίνει επίκληση διαφόρων αποφάσεων του Δικαστηρίου προς υποστήριξη αυτού του επιχειρήματος. Όπως παγίως γίνεται δεκτό από τη νομολογία του Δικαστηρίου, πρώτον, όταν τα έξοδα φακέλου είναι γνωστά εκ των προτέρων και

το ύψος τους ή ο τρόπος υπολογισμού τους και ο χρόνος κατά τον οποίο πρέπει να καταβληθούν προσδιορίζονται με τέτοια ακρίβεια, ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση των οικονομικών συνεπειών που έχουν για τον πελάτη και εάν επισημαίνεται δεόντως η ύπαρξη των εν λόγω εξόδων, πρέπει να θεωρείται ότι η ρήτρα πληροί τις απαιτήσεις διαφάνειας, ακόμη κι αν οι υπηρεσίες ή οι ενέργειες που εκτελούνται δεν περιγράφονται λεπτομερώς, εφόσον η φύση των υπηρεσιών που πράγματι παρέχονται μπορεί εύλογα να γίνει κατανοητή ή να συναχθεί από τη σύμβαση στο σύνολό της.

- 12 Στο πλαίσιο αυτό, κατά το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο), μπορεί να γίνει παραπομπή στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα G. Hogan στην υπόθεση C-621/17, Kiss και CIB Bank, EE:C:2019:411, σχετικά με τη λεγόμενη «προμήθεια εκταμίευσης» (σημεία 16, 37 και 38), στην απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Οκτωβρίου 2019, Kiss και CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820 (σκέψεις 38, 39 και 45), στην απόφαση του Δικαστηρίου στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-224/19 και C-259/19 (σκέψη 68), και στην απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Σεπτεμβρίου 2020, Profi Credit Polska, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-84/19, C-222/19 και C-252/19, EU:C:2020:631 (σκέψη 75).
- 13 Εξάλλου, κατά το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο), όταν οι υπηρεσίες που παρέχονται ως αντάλλαγμα έχουν παρασχεθεί στον τομέα της διαχείρισης ή της εκταμίευσης του δανείου ή της πίστωσης και το κόστος τους δεν είναι δυσανάλογο, οι ρήτρες που προβλέπουν τέτοιου είδους προμήθειες ή δαπάνες δεν επηρεάζουν αρνητικά τη νομική κατάσταση του καταναλωτή ούτε δημιουργούν εις βάρος του, παρά την απαίτηση καλής πίστης, σημαντική ανισορροπία μεταξύ των απορροεόντων εκ της συμβάσεως δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μερών. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να γίνει παραπομπή, για ακόμη μια φορά, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Οκτωβρίου 2019, Kiss και CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820 (σκέψεις 54 έως 56).
- 14 Τέλος, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) ζήτησε από το Δικαστήριο να λάβει υπόψη ότι, μετά την απόφασή του στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-224/19 και C-259/19, μεγάλο μέρος των ισπανικών δικαστηρίων συνέχισε να εφαρμόζει τη νομολογία του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου) σχετικά με τα έξοδα φακέλου, εκτιμώντας ότι η παραδοχή στην οποία βασίστηκε η εν λόγω απόφαση δεν ίσχυε στο ισπανικό δίκαιο, ενώ άλλα ισπανικά δικαστήρια ερμήνευσαν την εν λόγω απόφαση υπό την έννοια ότι η νομολογία του Tribunal Supremo (Ανωτάτου Δικαστηρίου) ήταν αντίθετη με το δίκαιο της Ένωσης σχετικά με αυτό το ζήτημα.
- 15 Στις 16 Μαρτίου 2023 το Δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του στην υπόθεση C-565/21, Caixabank (Προμήθεια για τα έξοδα φακέλου), EU:C:2023:212.
- 16 Στις 29 Μαΐου 2023 το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο), με την απόφαση 816/2023 (ES:TS:2023:2131) την οποία εξέδωσε επί της διαφοράς σε σχέση με την οποία είχε υποβάλει την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στην

υπόθεση C-565/21, διατύπωσε τα κριτήρια τα οποία πρέπει να πληρούνται προκειμένου να διαπιστώνεται όχι γενικώς αλλά κατά περίπτωση το κύρος της προμήθειας για τα έξοδα φακέλου.

17 Το αιτούν δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση εκτιμά ότι, στην προμνησθείσα απόφαση 816/2023, το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο) δεν έλαβε υπόψη το σύνολο των σκέψεων της απόφασης της 16ης Μαρτίου 2023, CaixaBank (Προμήθεια για τα έξοδα φακέλου), C-565/21, EU:C:2023:212, στις οποίες εξετάζεται ο καταχρηστικός χαρακτήρας της ρήτηρας περί προμήθειας για τα έξοδα φακέλου. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο επικρίνει το γεγονός ότι με την προμνησθείσα απόφαση το Tribunal Supremo (Ανώτατο Δικαστήριο), εκκινώντας από το γεγονός ότι η προμήθεια για τα έξοδα φακέλου δεν έχει καθεαυτήν καταχρηστικό χαρακτήρα, επικεντρώθηκε μόνον σε δύο ζητήματα προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η εν λόγω προμήθεια δεν έχει καταχρηστικό χαρακτήρα, ήτοι:

- ότι οι υπηρεσίες που αμείβονται με την εν λόγω προμήθεια δεν καλύπτονται από άλλες προμήθειες που εισπράττονται από τον καταναλωτή και
- ότι το ποσό που εισπράχθηκε (845 ευρώ) επί κεφαλαίου 130 000 ευρώ δεν είναι δυσανάλογα υψηλό, καθόσον αντιπροσωπεύει 0,65 % του κεφαλαίου και, κατά τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με το μέσο κόστος των προμηθειών για τα έξοδα φακέλου στην Ισπανία, τα οποία είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο, το εν λόγω κόστος κυμαίνεται μεταξύ 0,25 % και 1,50 %.